

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
Hirdetések díjszabás szerint.	

Püspök urunk beszéde.

(A nov. 12-én tartott státusgyűlésen.)

Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!
Mélyen tisztelt Státusgyűlés!

Krisztusban szeretett papjaim és híveim!

Ma este Rómába utazom, hogy Szent-séges Atyánk, X. Pius pápának arany-miséjén, amelyet november 16-án a Szent-Péter templomban ünnepélyesen fog bemutatni az egész világ üdvösségéért: mint a magyar püspöki karnak igénytelen tagja és ezen erdélyi egyházmegyének főpásztorá résztvegyek, papjaim és híveim hódolatát tolmácsoljam s az Adventi szt. időre Krisztus helytartójának áldásával és kegyelemkincseivel gazdagon hazatérjek.

Mivel nincs hőbb óhajom annál, hogy egyházmegyéim minden hívője az apostoli szentszék iránti hagyományos tiszteletben és ragaszkodásban velem együtt érezzen: csekély erőmhöz képest világosságot szeretnék vetni arra a szabályrendeletre, melyet az egyház a házasság szentségének kiszolgáltatása körül követendő eljárásra

nézve kiadott s amelynek nem értése vagy félreértése nem egy hívő lelket aggodalomba és kétségbe ejtethet.

Ezen szabályrendelet az egész világra szól, az eddigi sokszor bonyolult és nehézkes gyakorlatot egyszerűsíti és míg egyrészt a házasság megkötését megkönnyíti, addig másrészt annak érvényét biztosítja.

A szabályrendelet utolsó, tizenegyedik fejezetének első pontja kimondja azt, hogy ezen alakosságok betartására kötelezettek a katolikus hívők mind, úgy akik e hitben születtek, mint azok, akik később megtértek.

A második pont azt mondja, hogy azokat a katolikusokat is kötelezi, akik más vallásúval óhajtanak házasságra lépni.

A harmadik pont kijelenti, hogy ezen szabályrendelet nem érinti a más vallásúak házasságának érvényességét.

Mélyen tisztelt Státusgyűlés!

Mindenki beláthatja azt, hogy a világ-egyháznak az egész világra kiterjesztett szabályrendeletében, az egyes nemzetek

és vidékek különleges viszonyaira tekintettel lenni nem lehet; de viszont minden törvényhozó tudja azt, hogy különösen fontos okok a törvény egyik vagy másik rendelkezésének felfüggesztését vagy megmásítását szükségessé tehetik.

Ez az eset forog fenn nálunk is, ahol ezen általános rendelettel szemben hossz-as időn át eltérő gyakorlat állott fenn. S ezért kezdetől fogva azon volt a magyar püspöki kar, hogy az Apostoli szentszékét sajátos viszonyainkról tájékoztassa és ezen általános érvényű szabályrendelete ezen pontjának alkalmazásából származható bonyodalmakra figyelmeztesse. Szentséges Atyánk a tanácsosaival együtt a kérdést beható tanulmány tárgyává tette, úgy, hogy annak tisztázása most van folyamatban, mert a nyári hónapok alatt Rómában, a perniciosus malaria miatt nem dolgoznak a hivatalok.

Ezek után méltóztassanak megítélni: reá szolgált-e az Apostoli szentszék arra, hogy oly gyengédtelem módon meghur-

T Á R C A.

A gyulafehérvári Német Várközség Története.

Írta: dr. Csérni Béla.

V.

Zavaros és aligha tisztázható azon modatok és körülmények, melyek alatt a várközség vagyona igénybe lett véve. Az átmenet, a várközség fiú- és a későbbben alapított leányiskola megszüntetése a várbán, átláthatlan homályba vannak burkolva, egyezkedések, átadások, kötelező nyilatkozatok stb. mind ismeretlenek; helyette találunk követeléseket, rendeleteket, felelőzéseket s sok másféle meddő iratokat, melyek nem az ügy megvilágosítására vezetnek, hanem ellenkezőleg homályossá teszik az egészet.

Hibának mondható az is, hogy a várközséget, dacára hogy az iskola fentartásához némi pénzzel hozzájárult, lassacskán mindinkább mellőzték és minden egyéb közreműködő te-

vekenységtől kizártak s ez által mindinkább elidegenítették az iskolától.

Igy látjuk, hogy a várközség még 1852-ik április 9-én Petz Ferenc tanító lemondása után igyekezett oly egyént keresni, ki jó lelkiismerettel a püspöknek ajánlani lehetne, mely személyt Fabian Ferenc székesegyházi orgonistában találtak, kinek kérését felterjeszti a várközség a püspökhöz azon megjegyzéssel, hogy végzetes paedagogusok hiányában és a csekély fizetés miatt más alkalmasabb egyént nem ajánlhat.¹⁾

Néhány évvel később már nem jön szóba a község ajánlata, hanem a püspöki ordinarius csak tudatja egyszerűen a várközséggel, hogy kit nevezett ki tanítónak,²⁾ a hatvanas években pedig csak felszólítást intéznek a várközséghez, hogy a kinevezett tanítónak fizesse ki a szálláspénzt.

¹⁾ 1853 II/15 Szalay Ignácot ajánlja leányiskolai tanítóul a várközség Dr. Haynald L. püspöknek.

²⁾ Kováts Dániel plébános 1855. november 28-án kelt átiratban értesíti a várközséget, hogy Szalay Ignác helyébe Losdorfer János leánytanítónak nevezetett ki és kéri fizetésének kiutalását, mit a várközség tudomásul vett, továbbá kéri a 3-ik tanítónak megszavazott 50 frtyai szálláspénzt kiutalni, mit a várközség teljesített.

Hogy ezen eljárás által mindinkább elidegenítették a várközség az iskolától, az csak annak természetes következménye volt, holott más, alkalmasabb bánásmód útján már számos évvel ezelőtt a katolikus jellegű várközségből hatalmas és gazdag egyház és iskola-tanácsot alakítani lehetett volna. — — —

De térjünk vissza történetünk fonalának tovább fejlesztésére.

Az előbb közölt főkörmányszékeli rendeletre a városi tanács a tűzifa dolgában igazolta magát azzal, hogy a tanítók késsé válogatások, s a nekik szállított tűzifát nem igen akarják elfogadni; a várközség pedig hajlandónak nyilatkozott, a tanítóknak 100 ezüst forintot adni évenként.

Erre következett a főkörmányszéknek azon rendete, mely a tanítók fizetésrendezését tartalmazza, s melyre a várközség 1854-ki április 5-én tartott, már említett ülésén hivatkozik Dr. Haynald Lajos erdélyi püspökhöz intézett válasz-iratában.

Az ügy mibenlétének megértéséhez szükséges ezen rendelet tartalmával megismerkedni,

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

„ a legjobbjá hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. „
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

colják akkor, a midőn a kérdést jókarral tanulmányozza s annak végleges eldöntéséig minden egyes püspöknek megadta a felhatalmazást arra, hogy a katolikus pap előtt meg nem kötött vegyes házasságokat is utólagosan érvényesíthesse? (Helyeslés.)

Bármiként döntsön is az Apostoli szentszék: mi magyar katolikusok minden körülmények között tudni fogjuk kötelességünket s bármennyire óhajtuk is mindnyájan a másvallású testvéreinkkel való békés együttélést, legdrágább kincsünket, a katolikus szent hitünket és annak legfőbb biztosítékát, az Apostoli szentszékhez való tántoríthatatlan ragaszkodást nem engedjük sem gyöngíteni, sem méltatlanul megtámadtatni. (Általános helyeslés.)

Ezek után, mélyen tisztelt státusgyűlés, nem lesz pusztán udvariassági tény, nem is merő szokás, hanem ünnepélyes hitvallás, ha elfogadják annak az üdvözlő táviratnak szövegét, melyet én fogalmaztam s mellyel szentszéges Atyánkat ötven éves áldozári jubileuma alkalmából üdvözljük.

A távirat latin szövege:

Eminentissimo Cardinali Secretario Status
Roma, Vaticano.

Coetus virorum catholicorum Dioecesis Transsylvaniensis per me convocatus, ut de rebus scholasticis et economicis tractaret, excelsum Sanctitatis Suae thronum adeundo atque de quinquesimo sacerdotii anno feliciter com-

pleto gaudento unanimi consensu decernat et votet se Cathedrae Petri Docentis firmissimo fide adhaerere et Vicarium Christi ea quae Hungaros decet fidelitate prosequi velle.

Gustavus Carolus Majláth,
Episcopus Transsylvaniae.

Magyar fordításban így hangzik:

A főmagasságú bíboros államtitkár úrnak
Róma, Vatikán.

Az erdélyi róm. kath. státus, mely összehívásomra, mint minden évben, úgy az idén is — iskolai és gazdasági ügyeinek tárgyalása végett egybegyűlt, — Ő Szentsége magas trónja elé borulva s papságának betöltött szerencsés és áldásos ötven éve fölött érzett fiúi örömeiben mély hódolattal nyilvánítja ki s jövőre nézve ünnepélyesen fogadja, hogy szent Péter tanítói székéhez törhetetlen hittel ragaszkodik. Krisztus földi helytartóját pedig a magyarság hagyományos hűségével és szeretetével karolja át.

Majláth G. Károly,
erdélyi püspök.

Ezen táviratban kifejezést adunk annak az el nem muló hálának, mellyel a magyar nemzet a pápaságnak tartozik, amely nemzeti önállóságának megteremtője, belső villongásaiban békéltetője, a török ellen lelkesítőjevel és nagy áldozataival védelmezője volt. (Ugy van! Igaz!) Megérjük azt is, — hogy élénk tudatában vagyunk annak, mivel tartozunk a pápaságnak, mint hívő keresztények, (Ugy

van!) — mert benne bírnak az örök igazság világító oszlopát, a krisztusi tanítás csalhatatlan örét és hirdetőjét, mely az emberi elme tévedései és a szenvedélyek hullámai között biztosan mutatja nekünk az üdvösség útját. S éppen azért a magyar nemzet hagyományos hűségével biztosítjuk Szentszéges Atyánkat odaadó tiszteletünkről, tanítói hivatalában való rendületlen bizalmunkról és utasításai iránti fiúi engedelmességünkről. (Általános, élénk helyeslés.)

Méltóztatnak javaslatomat elfogadni? (Igen! Elfogadjuk.)

A státusgyűlést az Úr Jézus szent nevében ezennel megnyitom, és megnyitottnak nyilvánítom. (Megújuló élénk eljenzés és helyeslés.)

Státusunk közgyűlése.

1908. november 12-én.

Státusunk közgyűlése elé élénk érdeklődéssel tekintenek mindig nemcsak egyházmegyénkben, hanem az egész országban; nemcsak a kath. hívek, hanem másfelekezeti atyánkfiai is. Az idei közgyűlés rendkívül látogatott volt; az érdeklődést a világi elnöki szék betöltése keltette. Nem mintha mindnyájan nem lettek volna tisztosak a világi etnök személyében, hanem a választás a tömeges megjelenés folytán tünnetes számba ment a leendő világi elnök iránt. — Az egész gyűlés lefolyása a következő volt:

Nov. 12-én reggel 9 órakor az egyetemi templomban előzetes misére gyűltek össze a státusgyűlés tagjai, melyet Majláth püspök mondott nagy segédlettel. Az éneket, mise közben, a főgimnázium énekara szolgáltatta. Mise után

miért is e helyen, az eredeti helyesírás részben átdolgozása mellett közlöm:

„Mult esztendei december hónap 4-éről ídett jelentésekre ezennel visszairatik kegyelme-
meteknek. I-ször: Az odaváló normalis iskola-
béli két tanítónak fizetésére és szállására nézve, hogy az említett jelentések záradékjának tartása szerint, a Várbeli Indicatus által ajánlott száz ezüst forintból, a második tanítónak, (ki a normalis iskolák fundusából 1819-ben 4561. udvari szám alatt kelt és 1403/1820 szám alatt jegyzett, kegyelmes udvari Decretumnál fogva 150 fl. von. vagy ezüsbén 60 frtot kap) fizetése száz ezüst forintokra pótol-
tassék, hogy hasonló legyen fizetése a másik tanítójához, kinek az alvinci Dominium jövedelméből 1809-ben 377-ik udvari szám alatt kelt, és 2157-ik Gub. számára jegyzett kegyelmes udvari Decretumnál fogva 250 fl. von. aplaci-
dáltattak, az azon ígért száz forintokból megmaradandó 60 ezüst forintok pedig egyelőleg osztassanak fel a két tanító között quar-
tialis census gyanánt addig is, míg ezen tárgyban más provisio tételhetik, mely rendelését ezen kir. Guberniumnak kegyelme-
metek értesére fogják adni a Várbeli Indicatusnak, 2 szor: tü-
zifára nézve, ha valamelyik a tanítók közül az odaváló erdőköl illő quantitásban nekie vité-
tett fat el nem fogja venni az ő ebből panasz-
csak akkor fog itten meghallgattatni, ha meg-
fogja bizonyítani, hogy nekie alább való fa, és-
kisebb öl jutott részében, mint másoknak, ne-
vezetesen a Tanácsbelieknek szokott vitetni.

In reliquo alte fata stb. Die 5 ta Januarii 1872.
B. Josika. Johannes Schmieđ secret.“

Ezen főkegyelme-
metek rendelt leérkezése után az iskolaügy elintézetnek látszott, csend-
is állott be e téren kevés időre; de ezen bol-
dagságos esendet csakhamar felzavarta a es. k.
kerületi parancsnokság, mert 1855 ki jul. 6 án
3814. sz. alatt átküldötte a várközséghez azon
felszólítást, melyben kényszeríteni kívánta a
várközséget, hogy olvadjon össze a város kö-
zönségével testestül-lektestül, azaz polgáraival
és főkép — pénzével.

Írtózatos darázs-fészekbe nyult a es. k. ke-
rületi parancsnokság ezen mindenestre elhír-
telenkedett ukasz-szal, mely ellen a várközség-
titáni erővel védekezett, nem türvén „ilynemű-
egei és földet sértő, jogmegfosztó erőszakot.“

Öt esztendőn át tartott a perlekedés, míg-
végre, mint már a II-ik fejezetben említém, a
es. k. kerületi parancsnokság, kellő fogantyuval
nem bírván, a vitába belefáradott és az egész
ügyet abban hagyta.

A várközség léte és pénzének védelmezése
iránt folytatott küzdelmei között azonban nem
vette észre, hogy ösrégi, az 1824. és 1826-ki
királyi döntvényen is újabban megerősített ki-
váltságai lassacskán mindinkább esorbálnak és
elveznek, mert a város rossz szemmel nézven
a különálló vagonos várközséget, úgy rajongta
körül azt, mint a szunyog a lovat s esipte és
szúrta, hol és mikor csak lehetett, s úgy tör-
tént azután, hogy a várközség, duzzogva ugyan,
belemel a nem köteles útesinalásba, a katonai el-
szállásolásokba s végre elűrté még, szemet hunyva

a piacvám szedést a várbeli vásárpiacra és
általában a heti vásárnak beszüntetését, mely
utolsóhoz a katonaság is közreműködött azon
ürügy alatt, hogy a tér szükséges a katonák
felvonulására.

Utóbbi időkben pedig megcáfolta maga a
katonaság azon érvnek tarthatóságát, mert idő-
vel nagyobbította a sétatért, befásított minden
talpalatnyi szabad tért és a nagykaszárnya előtt
volt piactert, mely hajdan egészen a hatvanas
évekig igen élénk vásárterül szolgált, parki-
rozta; a Jericho-épület és a volt penzverdei
szénraktár között volt gyümölcsárusok piacát
pedig a Jericho-épület nehezen megmagyaraz-
ható okból való előre tolása által végre kiszorí-
totta helyéből az építés tervezője 1900 körül.

De ezek a változtatások mind csak mellé-
kes dolgok voltak a várközség előtt, mert egész
figyelmét csak pénzügyére fordította, pénzt
örizte kétféjű sarkány képen s a viláért sem
adta volna ki kezéből, de ellenkezőleg nagy
szemfélésséggel és éles körültekintéssel mindig
igyekezett pénztárát gyarapítani, s e végett ter-
veztetett is a volt várközség a várbeli volt püs-
pöki mézárszék mellé még sajátját is beállí-
tani, de ez nem sikerült, mert felsőbb helyről
nem engedélyezték.

Pénzügye mindennek dacára nem lehetett
mindig fenyes állású, mert az 1823-ki számadá-
sából látjuk, hogy a régi községi fiúiskola hely-
lyett beállított leányiskola számára megvásá-
rlott házasteleknek ára, kifizetése és az épület
helyreállítás céljából 6% kamatra vett 3000
frttal meg adósa volt a fehérvári káptalannak.

a gyűlés tagjai testületben vonultak fel a főgimnázium díszterembe, a gyűlés tartásának rendes helyére. Pontban 10 órakor nyitotta meg az ülést gróf Majláth G. Károly egyházi elnök s a gyűlés tagjainak általános figyelmébe közben nagyszabású megnyitó beszédet mondott, melyet lapunk első helyén közlünk.

A harsány eljenzessel fogadott megnyitó után a jegyzőkönyv hitelesítésére Matskassy Pált és dr. Hirschler Józsefet jelöli ki az elnök indítványára a gyűlés. Elnök bejelenti, hogy a státusgyűlés egyik fontos pontja következik, a világi elnök megválasztása. A világi elnök személyében való megállapodás körül történtek ugyan elvi különbségek, de ezeket eloszlatni minden nehezég nélkül sikerült, mert a világi elnök személyében megtalálták azon embert, aki méltó arra, hogy a státus világi elnökségét betöltse. Javasolja tehát elnök, hogy az erdélyi róm. kath. státus egyhangulag válassza meg gróf Beldi Ákos eddigi alelnököt. A javaslat a gyűlés hangulatával összevágott és egyhangú lelkesedéssel világi elnöknek gróf Beldi Ákosat választotta meg. Az új elnök rövid beszédében köszönte meg a bizalmat. Ígéreteket, úgymond, nem tesz, hanem munkálkodni akar. Méltó igyekszik lenni elődjéhez s erre a munkára kéri úgy a státusgyűlést, mint az igazgatótanács jóakarát és támogatását.

A világi elnök megválasztása után felszólítja elnök a 15-ös bizottság elnökét, dr. Künnle Tivadart, hogy tegye meg jelentését. Bejelenti, hogy báró Jósika Gábor igazgatótanácsos lemondott az igazgatótanácsosi állásáról és pedig azzal a határozott kijelentéssel, hogy azt tovább viselni nem hajlandó. Az elnök mely sajnálatának ad kifejezést Jósika Gábor távozása felett, mert Jósikában a státus igazgatótanácsa általában maga a státus nagyot veszít. De kifejezi azon reményét, hogy ezáltal nem szakadtak el végleg, mert Jósika ezután is a státus erős oszlopa, vezető embere marad. Ezután javaslatot tesz a bizottság a megürült igazgatótanácsosi állások betöltésére. Betöltés alatt áll 3 egyházi és 5 világi tagság. Ezekre vonatkozólag elnök indítványára elhatározták, hogy a választást délután 4 órakor a folytatólagos ülésen fogják megejteni. A megüresedett állások körül egy kis félreértés támadt br. Jósika Gábor és Dörgö Albert között; előbbi azt vitatta, hogy nem 5, hanem 6 világi igazgatótanácsosi állás ürült meg, éppen Beldinek világi elnökké választása által. Dörgö ellenkezőt vall, végre Pál István státus referens felvilágosító szavai után aközgyűlés br. Jósika Gábornak adott igazat. A kepe kérdésénél felszólalnak Zakariás János orsz. képviselő és dr. Balázs Endre tordai esperes. A gyűlés elhatározta, hogy ebben az ügyben annak sürgetését kéri fogja a minisztertől direktórium által.

A tanügyi bizottság jelenti, hogy a püspök, mint mindig, ez évben is rendre látogatta az összes iskolákat, amiért javasolja, hogy ezért a gyűlés a püspöknek szavazzon köszönetet. A közgyűlés egyhangulag elfogadja. Dr. Zakariás János a tanügyi bizottság jelentésének azon pontjához szól, amelyben konstatálja, hogy a gimnázium tanulónak száma ezúttal apadást mutat. Sajnálkozását fejezi ki afölött és indítványozza, hogy az igazgatótanács tegye megvizsgálás tárgyává és kutassa azon okokat, amelyek ebben az apadásban közre játszanak. — Elfogadják.

Élnék és érdekes vita indult meg a csik-somlyói gimnázium építése körül. A tanügyi bizottság jelentése szerint a gimnázium építése mellett a főnevelő építéséről le kell mondani. Csikvármegye alispánja, Fejér Antal hosszabb

beszédrel fűzi a jelentéshez reflexióit és a főnevelő feleltetésének előadását nem tartja sem helyesnek, sem üdvösnék éppen a státus érdekében. Azt indítványozza, hogy határozza el a gyűlés, hogy mind a három épületet, gimnáziumot, főnevelőt és internátust egyszerre építteti fel a Státus által kezelt valamely alaptól vett kölcsönből.

Pál István reflektálása után Kallay Ubul Csikmegeye főispánja szólal fel és kifejti, hogy Csikmegeye az áldozathozatal legvégső határáig elment, többet nem adhat. Elnök, tekintettel e fontos kérdés jelenben el nem intézhetőre, kéri, hogy bizza meg a gyűlés az igazgatótanácsot, hogy a kérdéssel tovább foglalkozék.

Zakariás a referens azon megjegyzésén akad fenn, hogy nincsen fedezet. Pál István ismételtlen kijelenti, hogy ezidőszertim valójában nincsen fedezet. — Az állam által adott 230.000 korona segély és Csikvármegye által felajánlott 100.000 korona meg nincsenek folyósítva. S amíg ezek a pénzek nincsenek keznel, addig a státus nem foghat építkezésekkhez. A referens választ a közgyűlés tudomásul vette. A közalapítványok betöltésének ügye körül nem találkozott a közgyűlés felfogása a tanügyi bizottság javaslatával, melyet Mész Olivér tanár, tanügyi előadó olvasott fel. Eddig a kolozsvári főnevelő intézet regensének fizetésére 10 alapítványi hely hozadékát fordították. A javaslat a statusquo alapján áll.

Ezzel szemben Köllő Ignác képviselő azt javasolja, hogy ezeket a helyeket fordítsák eredeti céljaikra. Azonban a gyűlés, a referens felvilágosító és megnyugtató szavai után, mégis a tanügyi bizottság mellett gondolkodott. Incze Domokos plebános a családi alapítványokról szól és hangsúlyozza, hogy ezek az alapítványok az alapítók rendelkezései szerint kezeltesenek.

A nagyszabasi árvaház, a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, kezdivásárhelyi iskolák ügyében, az évi jelentés szerint reszieteztet kérdéseket minden nagyobb vita nélkül tárgyaltak le, a tanügyi bizottság javaslata értelmében. Azok a felszólalások, amelyek közben elhangzottak, csak elvi jelentőséggel bírtak s a kérdés érdemébe be nem folytak.

Menyhárt Gáspár dr-nak a kolozsvári liciumra vonatkozó felszólalását Pál István hosszabb reflexiója követte, amelyre előbbi félreértett szavainak helyreigazítása címén újból felszólalt. Az egyházmegyei népiskolákra vonatkozó évi jelentést tudomásvétel végett ajánlja a tanügyi-bizottság, annak konstatalásával, hogy a 300.000 iskolásgyermek mult évben is 2000 elcsökkent.

Ennél a pontnál igen érdekes felszólalást tett dr. Biró Balázs. Indítványozza, hogy utasítsanak az igazgatótanács, hogy szerezzék be a jövő Státusgyűlésre az egyházközség gazdasági és tanítói ügyére vonatkozó adatokat. Biró Balázs szavaira Sándor János reflektál. Melegen pártolja a gondolatot, azonban az indítvány módosítását ajánlja, úgy, hogy a következő Státusgyűlésre való terjesztéséről mondjon le.

Dr. Fejér Gerő az egyházmegyei autonómiáját védelmezi, melyre röviden és frappánsan felel meg és arra hivatkozik, hogy amit mondott, az voltaképpen szabályrendeleten alapul, megmarad amellett, hogy indítványa elfogadtassék.

Sándor János újból pártolja Biró indítványát és Fejér megjegyzését teszi bírálat tárgyává.

Dr. Jósika Gábor szintén pártolja Biró indítványát, de a záros határidő (a jövő évi státusgyűlés) ellen neki is aggodalmai vannak. E mellett azonban arra utal, hogy szabályrende-

letet alkotni és a hitközségekre oktrojálni, azokkal való érintkezés nélkül nem lehet.

Dr. Farkas Lajos egyetemi tanár összegezi az előbbi felszólalásokat és ossza Biró Balázs véleményét és maga is a rövid terminus mellett van. Az ő felszólalása eldöntötte az érdekes vitát, melynek alapján a Biró Balázs indítványát fogadták el. Balázs Ferenc a községi iskolák felszereléséről beszél.

A 15-ös bizottság a státus uradalmaira vonatkozó jelentését tette meg. (Évi jelentés XXV., XXVI., XXVII., XXVIII. pontjai.) Ehhez a jelentéshez báró Bornemissza János szól hozzá és két konkrét indítványt terjeszt elé, melyet a gyűlés magáéva tesz.

Zakariás János dr. az uradalmak kezelésénél a magyar nemzeti szempontok figyelembe vételét sürgeti és magyar alkalmazottak és munkások foglalkoztatását ajánlja az igazgatótanács figyelmébe. A gyűlés pártolja az indítványt.

Az uradalmi erdőkről szóló jelentésnél a bizottság Novák Ferenc polgármesternek köszönetet szavazni indítványozza, melyet a gyűlés elfogad. Kellő felszólalása után a gyűlés e pontot is letárgyalta. Ezután a zároszámadásokat olvastak fel, melyet a gyűlés egyhangulag tudomásul vesz.

Ugyancsak tudomásul veszi a gyűlés az évi jelentés XXXI., XXXII. pontjait is, melyekre vonatkozólag felszólalás nem történik.

A hátralevő pontokat, valamint az évi jelentéshez fűzött függelékét minden megjegyzés nélkül egyhangulag elfogadja a státusgyűlés. Ugyancsak a drágasági pótlék ügyében tett jelentést is tudomásul veszi a gyűlés.

Az évi jelentés letárgyalása után az elnök felfüggeszti az ülést és úgy a státusgyűlés tagjait, valamint a sajtó jelenlévő képviselőit ebédre hívta meg. Az ebédnél a státusgyűlés majdnem minden tagja megjelent.

A banketten mintegy 110 en vettek részt, tehát majdnem valamennyi tag. Érdekes, hogy a püspök 11 éves püspöksége alatt egyetlen ilyen ebéd alkalmával sem engedte meg a tisztozást, de ezen az ebédnél köszöntőt mondott. Elveinek teljes fenntartásával, s nem akárván ezzel jövőre precedenst alkotni, — úgymond — mégis ez alkalommal nem mulasztotta el, hogy a státusgyűlés újonnan megválasztott világi elnökét ne üdvözölje gróf Beldi Ákos személyében. Üdvözlő őt és Isten áldását kéri munkájára. A bankett délután 3 órakor véget ért, s 4-re volt kitűzve a gyűlés folytatása, melyen a megüresedett igazgatótanácsosi állások betöltése és egy világi alelnök választása volt napirenden.

A szavazatok összeszedésével nehezen tudott csak elkészülni a szavazatszedő-bizottság, amely Karácson Márton bizottsági elnök mellett Ferenczy Lajos és dr. Cserny Béla tagokból állott. Végre délután 1/26 órakor jelentette a szavazatszedő-bizottság elnöke, hogy számbavették a szavazatokat. Jelentése szerint: leadtak összesen 98 szavazatot, amelyek közül három egyházi jelölt: Fábian Sándor, Kovács Lajos és Tamásy Áron 94—94 szavazatot kaptak, a világiak közül báró Jósika Samu 72-öt, Matskassy Pál 89-et, Mikó Balint 82-öt, Novák Ferenc 81-et, Pap Farkas 89-et, báró Rudnyánszky Béla 93-at, dr. Thorma Miklós 94-et, gróf Beldi Kálmán pedig 73-at. Ezek közül a három egyházi, továbbá a világiak közül Matskassy, Mikó, Pap, báró Rudnyánszky és dr. Thorma 3—3, a többiek pedig 2—2 évre választottak meg igazg. tan. tagoknak, vagyis a hivatalos lista jelöltjei egytől-egyig bejutottak, melyet az elnök enunciól és a megválasztottakat igazgató tanácsosoknak jelenti ki.

Ezután betöltötték a Beldy Ákos világi elnöкке történt választása következtében megürült alelnöki állást. A választást megelőzőleg a püspök elmondja az alelnökség történetét, hogy azt báró Jósika Lajos világi elnök idejében statutálta, hogy akadályoztatása esetén helyettesítse az elnököt. Ajánlja, hogy a közgyűlés egyhangulag világi alelnökké gróf Lázár Istvánt válassza. A püspök indítványa találkozott a státuszgyűlés akaratával, amely egyhangulag választotta meg alelnökké gróf Lázár Istvánt. Az új alelnök rövid, de tartalmas beszédben köszönte meg a bizalmat, melyet a gyűlés éppen megválasztása által előlegezett neki.

Az alelnök megválasztása után megválasztották a hivatalos lista alapján a következő bizottságok tagjait:

Az igazoló bizottságba: dr. Ujfaluassy Józsefet, Tamásy Áront, dr. Szamosy Jánost, dr. Menyhárt Gáspárt és dr. Bochkor Mihályt.

A 15-ös bizottság tagjai lettek egyháziak: Balázs Ferenc, Bárány Lukács, Szabó György, Fejér Manó, Bálint Lajos; világiak: Betegh Miklós, Ferenczi Lajos, báró Huszár Károly, dr. Künnle Tivadar, dr. Menyhárt Gáspár, Urmánczy János, dr. Zakariás János, dr. ifj. Ugron Gábor, Köllő Ignác és báró Jósika Gábor.

A tanügyi bizottság tagjai: dr. Bilinszky Lajos, dr. Cserny Béla, Mész Olivér, Pál Antal, Prokupek Sándor, Soó Gáspár, Szentimrey István, Nemes Endre, Mondik Pál, Buslig József, Reteghy Géza, Pál Gábor, dr. Vezér László, Karácson József, Hassák Vidor.

A II-ik fegyelmi bizottság elnöke Heppes Miklós, h. elnök dr. Menyhárt Gáspár; rendes tagok: dr. Balázs Endre, Bárány Lukács, Haller Gábor; póttagok: P. Kóry Ottó és dr. Szentkirályi Gyula.

A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: dr. Balázs Endre, dr. Biró Balázs, dr. Menyhárt Gáspár, Mondik Pál, Nemes Endre, dr. Nemes Ferenc, Szaucsina Géza, Urmánczy János, dr. Vezér László.

A felolvasott listát a közgyűlés minden változtatás nélkül elfogadta. Elnöklő püspök végül meleg szavakban megköszönte a státuszgyűlés tagjainak érdeklődését és türelmét s a gyűlés délután 6 órakor a püspök lelkes eljénzésével véget ért.

Ebéd.

A státuszgyűlési ebéd a központi szállóban volt pontban 2 $\frac{1}{2}$ órakor.

Ebéd állott:

Julien krém leves
Tok remolád mártással
Bélszinszeletrék Károlyi módra
gomba mártással
Pulykasült gyümölcsbetölt és
ugorkával
Vogyes Parfäit piskótával
Jardineto — Gyümölsfélék
Feketekávé

Borok:

Asztali, Plébános, Mácsói
Carbonet és Borvicek.

A résztvevők névsora:

Majláth püspök, gróf Beldy Ákos, Sperker Ferenc, Pál István, Miesz Olivér, dr. Künnle Tivadar, Szamosi János, Kornis Károly, gr. Wass Jenő, br. Jósika Gábor, Incedi Joksmann Ödön, dr. Farkas Lajos, Karácson Márton, dr.

Ujfalusi Jenő, dr. Bochkor Mihály, dr. Balázs András, gr. Lázár Sándor, Kallay Ubald, br. Bálint József, Miksa Imre, dr. Menyhárt Gáspár, br. Jósika Lajos, Kis Bálint, Fejér Manó, Zakariás János, Kovács Lajos, Merza Lajos, Torma Miklós, Betegh Miklós, Szentimrei István, Martonffy Sándor, Markaly Antal, dr. Cserny Béla, Tamási Áron, Bajna Ferenc, Szabó György, Kurowszky Zsigmond, Butyka Sándor, Lány Gyula, Soóthy Gyula, dr. Vezér László, Héjja Kálmán, Görög Joachim, Reteghy Géza, dr. Fejér Gerő, Ince Domokos, Balázs Ferenc, Prokupek Sámuel, Hosszu Ferenc, Zomorai Daniel, Thomanek József, Bakó János, Bodor Jenő, Sebestyen Mózes, Mathé István, dr. Bilinszky Lajos, Bálint Lajos, Melik István, Orel Dezső, Oláh Antal, Waitak József, Kóry Ottó, Ujfalusi Jenő, Sándor János, gr. Nemes János, br. Bornemisza János, dr. Baresay Andor, br. Rudnyánszky József, Dorgó Albert, Szélyes Ferenc, Pekri János, Matskassy Pál, dr. Bochkor Mihály, Bárány Lukács, Farkas Albert, gr. Beldi Kálmán, Haller Gusztáv, Majláth Ferenc, Temesvári János, Barácz Albert, Fejér Manó, dr. ifj. Ugron Gábor, Andersan László, Csuhay Lajos, Lázár János, Laitner Elek, Sándor Pál, Biró Balázs, Todorfy Lukács, dr. Szentkirályi Gyula, Nemes Endre, Czímalmos János, László János, Gáspár István, László László, David Ferenc, Magdó Mihály, Pap Tamás, Dóczy Endre, Embery Árpád, Török Ferenc, Holló József, Mondik Pál, br. Huszár Károly, Neuhirer Ödön és az újságírók.

A Regnum Marianumnak

— ezen, a katolikus tanulmányok valláserkölcsei nevelésének érdekeit munkáló egyesületnek — Budapest, VII., Damjanich-utca 50. szám alatt levő házában minden esztendőben kongresszusra gyűlnek össze a katolikus nevelésügy munkásai, jóakarói, támogatói, hívei. A folyó, 1908. év július 3-án immár hetedszer adtak találkozó egymásnak azok a férfiak, kiknek ez a nagy ügy úgy fekszik szívében, ahogy azt a Regnum Marianum a nagy társadalomhoz intézett kiáltványában már megalkulása első szakában — ezelőtt 10 évvel — e szavakkal jelezte: Örömmünk, kincsünk, reményünk: az ifjúság; inaszkadt minden terv és akció, mely az ifjúságot számításon kívül hagyja!

Ezen vezérgondolatot indítatva, az idei, VII-ik orsz. kongresszus előbbre akarván vinni ismét egy lépéssel az ő nagy ügyét, egyhangulag elfogadott egy indítványt, mely szövegét következőképp hangzik:

Indítvány.

A kath. nevelés célja: saját lábán járnivaló, Istennek élő, magában erősen bízó, öntudatos, kezdeményezésre képes, férfias jellemeket alakítani.

Mégis azt tapasztaljuk, hogy a katolikus nevelést nyert emberek egy része közönyösségre süllyed, más része a kereszténység elenségévé válik s azok közül, akik a keresztény alapon megmaradnak, sokan teljesen önállótlanok, aggályosok, gondolataik folyton mástól kölcsönözök, saját erejükre gondolni sem merők, abban teljesen bizalmatlanok s így akcióra erőtlének.

Méltóztassék felszólítani az értekezlet tagjait és más, a katolikus nevelés terén működő férfiakat és nőket, hogy mindenki a saját belátásához kepest röviden, de szabatosan mutasson rá: miképpen gondolja a bator, öntudatos katolikus nevelést elérhetőnek (iskolában, társadalomban, szószéken

stb.) s egyszersmind, ha úgy találja, hogy a kath. nevelés hazánkban — átlagot tekintve — ezt a célt egyáltalán nem érte el, minden aggály és bizelges nélkül őszintén mondja meg: mi a véleménye, miért volt a katolikus nevelés így eredménytelen?

E hozzászólások 1909. január 1-ig a Regnum Marianum budapesti házába (VII., Damjanich-utca 50.) küldendők, melyeket egy, e célra kiküldendő bizottság földolgoz, összefoglal és saját véleményével együtt tárgyalás és határozathozatal végett a jövő évi értekezlet elé terjeszt.

Eddig az indítvány.

Az orsz. kongresszus az indítványt nemcsak elvben fogadta el, hanem egész terjedelmében és teljes értelmében magáévá téve, azonnal megalakította a kiküldendő bizottságot, mely elnöklésén alatt a következő tagokból áll: Máty Engelbert dr. az erdélyi Státusz titkára, főigazgató, az Orsz. Kath. Tanáregyesület elnöke, Szászai Antal dobsinai plébános, egyházi író, Török Mihály dr. esztorgemi theol. tanár, Bochkor Mihály dr. az erdélyi Státusz titkára, Türi Béla az „Alkotmány“ felelős szerkesztője, Sebők Imre dr. a budai érs. főimn. igazgatója, Izsóf Alajos a „Zászlónk“ szerkesztője.

Azon tiszteletteljes kérelemmel küldöm meg ezen köriratot T. C.-re, méltóztassék annak tartalmát gondolkodása tárgyává tenni s nagybecsű véleményét az indítványban jelzett határidőre és címre beküldeni. Egyben legyen szabad hangsúlyoznom, hogy a beadandó hozzászólások terjedelme inkább rövid és tömör legyen, mint hosszú, mert az orsz. kongresszusnak ezúttal nem nagy elaborátumokra, hanem az élet tapasztalataiból megvesztegetetlen igazságérzettel megállapított tényekre és az azokból komoly gondolkodás útján leszűrt meggyőződésekre ösztönös és bátor megnyilatkozására van szüksége.

Budapest 1908. év november hó 1-én.

Majláth Gusztáv Károly gróf
erdélyi püspök, mint a kiküldött bizottság elnöke.

H I R E K.

A kínai császár halála.

A föld legnagyobb birodalmának, a mennyei birodalomnak uralkodója, Tsai Tien Kwang Szü meghalt. A 417.253.029 lakosságú Kína oly távol van tőlünk, hogy meg sem ítélnéljük, mit jelent ott a császár halála és hogy milyen következményekkel jár a sok alkirály aspirációja következtében.

1875. január 15-én, három esztendőskorában, sorshuzás útján választották császárnak, mert elődje, Tung Csi, gyermektelenül halt meg és így a véletlen sorsra bízta, hogy fiverei közül melyik kerüljön a trónra.

Kwang Szü uralkodásának harminchárom esztendeje elég változatos volt. Uralkodása kezdetén a Sárga-tenger szabad préda volt s Európa minden állama folyvást ürgyelt kereset arra, hogy a nagy birodalomból egy-egy darabot elesíthessen. 1876-ban az angolok, a réá következő évben a franciák foglalták Kína partjaitól. 1882-ben Amerika törvénnyel tiltotta meg a kínai bevándorlást. Ezt volt az úgynevezett sárga veszedelem első jelentkezése. 1894-ben a japánok még Kína alattvalói voltak, ez akkor a N a n i v a nevű japán hajó elsüllyesztette az angol lobogó alatt hadiszert szállító Kovszig kínai hajót és ezzel kitért a japán-kínai háború. A győzelmes japánok elfoglalták Mandszuriát, Formosát és a Pescadires szige-

teket. A legyőzött Kína már hajlandó volt a neki felajánlott csúf bekeszerződést aláírni, de ekkor az osztozkodásra megjelentek Oroszország, Franciaország és Németország, magamagának mindegyik elvitt egy kis részt és Japannak csak 30 millió tael hadikárpótlást ígert meg.

Kvang Szü, a „fényes siker“, tehát nevével ellentétben állott a szorongatottságai közben parlamenti tanácskozást adott népeknek. — Ekkor nagy reformmozgalmak keletkeztek s az I Ho Tuan tornaegyesület tagjai az egész birodalomban agitációt kezdtek az idegenek ellen a fejlődő Kínáért és ez vezetett a boxer lázadáshoz, melynek vége egy újabb európai osztozkodás lett. A Japán-Orosz háborúból Kína is megértette, hogy neki is állandó, rendszeres európai felszerelésű hadseregére van szüksége és ezért Japán és Németország vezetésével megkezdődött a kínai hadsereg reorganizációja, melynek hadi dícsőségét Kvang Szü nem erhetette meg, „fölszállott a sárkányra, hogy örök vendég gyanánt a mennybe repüljön.“

— **Római út.** Püspök urunk nov. 13-án reggel 1/29 után szerencsésen megérkezett Budapestre nővéreinek, herceg Hohenlohe Klodvigné társaságában. A budai palotában szent misét mondott s látogatásokat fogadott. Nővéreivel, gróf Hadikóval ebédelt. Delután a Regnum Marianumban győntatott s este 8 órakor indultak el P. Polykárp atya társaságában a déli vonaton Prágerhof felé, mely még jobban rázott, mint az olasz vasút. Szekesfehérvárot Prohászka püspök üdvözölte az utasokat. — Az egész úton mindenütt hó fedte a vidéket.

— **Rómából táviratozzák lapunknak:** A pápa aranymiséje fényesen sikerült. Jelen volt a biboros testületen kívül 280 püspök és 70 ezer ember. A szent Péter bazilikában semmiféle zavaró incidens nem történt. Öszentsége jó egészségben, erős hangon végezte az Isten-tiszteletet.

— **Személyi hírek.** Pál István apátkanonok, státusi referens és Kunecz Elek kir. tanácsos, tankerületi főigazgató a gimnáziumra vonatkozó állami segély szerződés revíziója ügyében városunkba érkeztek.

— **Kinevezések.** Szabó Lázár magyar-láposi lelkész a nagyenyedi orsz. királyi egyetemen lelkésznek; Huszár Adám piskitelepi s. lelkész magyar-láposi lelkésznek; Andrácz Géza ditrói s. lelkész piskitelepi kaplannak; Bodó József újmisé ditrói kaplannak; Szekeres János offenbányai lelkész alsókapnikai lelkésznek és Haulik János offenbányai lelkésznek neveztettek ki.

— **Az egyházmegyei zsinatot** előkészítő bizottság tagjai városunkba érkeztek s megkezdették munkájukat, mely előre láthatólag az egész héten még tart. Főlöszleges megemlékezésünk, hogy a püspöki aulának vendégei.

— **Jubiláns Atyánk ünneplése a nagy-szebeni Terézváraházban.** Nagyszebeni tudóstónk jelenti: Kinek sziklatrónját most az egész világ körülrajongja, X. Pius szentséges atyánkunk 50 éves áldozári jubileumát a mi Árvaházunk is lélekemelő ünnepéllé ülte meg. Az ünnep lényéhez megjelenésével hozzájárult Hohenlohe herceg plébános, Szentimrei István főgimn. igazgató, a tanári kar egy része és számos előkelő vendég közönség. A szép programot a gimn. növendékek énekkara nyitotta meg Travers „Isten hozott“-jával és Schuberth himnuszával. Ezután Török Adorján főgimn. VII. oszt. tanuló szavalta el

Erdősi Károly „Láttam a pápát“ c. költeményét. Majd Prokupa Sámuel pápai kamarás, az intézet igazgatója mondotta el ünnepi beszédét. A nagy műgonddal és lelkesen elmondott szavak mindenkinek lelki szeme elé állították szentséges Atyánk egész ragyogó életét az egyszerű falusi háztól a pápai hármaskoronaig, a falusi plébánostól a dicső főpásztorig. Amikor az ünnepi beszéd lélekemelő szavai után mindnyájunk szívét betöltötte az ünnepelt nagysága és alázatossága, akkor előállt a kis Csizsér Jenő II. elemista és elszavalta kedvesen, bátran az „En is ünnepek“ c. versikét. Kedves és szép volt! Az ünnep rendezőt méltán büszkeség töltheti el. A legnagyobb fensége megdobogtatta a legkisebb árva szivecskéjét is! A szép ünnepélyt népdalok éneklése, a zenekar indulója és szentséges Atyánk eltétele fejezte be.

— **Elhunyt Szóts Ákos** tszéki bíró fájdalmas elhunyt a szöszeiken. Ismeretes szomorú tény, hogy a nevezett bíró váratlanul elhunyt nov. 10-én. Sajnálja őt mindenki mint bírót, mint egyént s mint kath. hívót. A nov. 15-én tartott szentségimádási szent. beszédben az igazgató foglalkozott ez esettel. Kedves, az ő lelke nagy fényt szóró esetet mondott el életéből. Valódi lelkiélettel élő kath. volt, aki megmerte vallani hitét nyilvánosan is. Két év előtt, mikor a barátok templomában tartottuk a szent. Szív ajtatosságot egész június havában s neki hamarabb kellett elmenni fürdőre, onnét irt egy kedves kártyát, melyben keservesen panaszkodik, mennyire hiányzik neki az esti ajtatosság. Ő maga kívánt utolsó napjaiban meggyónni. A hitű kath. lelket az Úr nem hagyja el utolsó órájában. Nyugodjék békében!

— **Jubileumi ünnepséget** a gyergyószentmiklósi zárdában nov. 18-dikán tartották meg. Előadták többek között a „Két anya“ c. énekes színművet 4 felvonásban nagy közönség előtt. Az egy korona belepő díjat kápolnájuk javára fordítják.

— **Oltáregyletünk** nov. 15-én tartotta imádási napját és a havi gyűlést. A gyűlésen az igazgató beszámolt az elmúlt időről s beszélt a tíz évet betöltött időtartamról, melyre az egyet büszkén tekinthet vissza. A szent. beszédet az igazgató tartotta, melynek tárgya a pesti örökimádás templom, a tíz éves jubileum és dr. Szóts Ákos elhunyt volt. Úgy a gyűlésen, mint az imádásnál meglátszott, hogy valami mulatság volt.

— **December hóban** három napos ajtatosság lesz a barátok templomában. Püspök urunk erre nézve következőleg intézkedett: December 5-én este 5-kor szent. beszéd, tartja dr. Ujfalusi József, litánia. Dec. 6-án szentségimádás. D. e. 10-kor nagymise, szentségkítétel. — este 5-kor szent. beszéd, tartja a főpásztor s litánia szentségbetétellel. Dec. 7-én este 5-kor szent. beszéd, tartja Zomora Dániel, litánia. E napokban a szent. gyónást minden templomban és kápolnában lehet végezni. Dec. 8-án az ünnepen mindenütt lehet áldozni már 1/27-től kezdve. 9-kor püspöki mise pápai áldással. Delután 4-kor congregáció felvétel szent. beszéddel és körmenettel. Reméljük, hogy az egyesületek és iskolák ismét oly tüntetéssel fognak részt venni a decemberi szentségimádáson és a főpásztor szent. beszédén.

— **Halálozás.** A szekelyudvarhelyi főgimn. helyettes igazgatójának, Tamás Albert tanárnak fia: Andorka, 16-án rövid, kínos szenvedés után meghalt. Lesújtó fájdalom, hiszen ott volt, hogy a hozzáfűzött szép reményeket már-már beváltsa; a gimn. VI. osztályába járt, komoly

lőrekvő, kötelességtudó fiú volt. Legyen a szülők vigasza, hogy: non moriamur in aeternum.

— **A Kath. Kör** nagyszabású hangversenyre készül, az időpont még nincs meghatározva.

— **Csendes bucsú Gelencén.** Gelencéről írják: Csoda történt Gelencén. A f. hó 8-iki Szent Imre bucsú szeszelés és muzsikaszó nélkül folyt le. E csodat nem az idézte elő, hogy a Gelence és környéke fiatalágából kihalt volna a virtuskodás, ami megelőző években meglekelte a fejeket, betörte az oldalbordákat, s nem ritkán embeberletet is követelt. Hanem Sz. J. képviselő a mult évi azon böles indítványa, hogy vasár- és ünnepnapokon a korezmák és pálinkamerések bezárassanak, amit a képviselőtestület egyhangulag el is fogadott és még ugyanazon évben a köztörvényhatóság jóvá is hagyott, továbbá, hogy az orbai járás főszolgabírája, aki nem ok nélkül mondja: „rend a lelke mindennek“, az előjáróság azon felkérésére, hogy a mult évi határozatnak érvény szerződjék, a helyi csendőrséget a rend főtartása végett kirendelte, amiért a főszolgabíró a legnagyobb elismerés és köszönet illeti. A korezmák és italmerések már a kora reggel zárva voltak, italt már a kora reggeli órákban sem adtak még a házakhoz sem. A közönség előjárósága is kivette a részét, s különösen egy tagja fáradságot nem ismerve, még az éjjeli órákban is személyesen örkődött a rendre s a hangadó legényeket, kik meglehetősen számmal voltak, erélyesen szőlította föl, hogy csendesen viselkedjenek, mert másképpen éjjeli szállásra a közönség fogdjába fognak elszállásoltatni, sőt még K.-Vásárhelyről oda érkezett Faraó ivadéka is leintettek, meg lett nekik magyarzva, hogy a fehér lepedőbe burkolt nagy bögöt ne bontsák ki, mert a bucsú napja nem a dözsölés, verekedés és dinom-danom napja, hanem a csendes emelkedésnek. Vajha e követésre méltó példát minden közönség előjárósága magáévá tenné.

— **A kath. legényegylet** a multkor jelzett és előadott szindarabját nov. 15-én vasárnap másodszor adta elő vasárnap publikum előtt.

— **Egy miniszter elismerése az apácáknak.** Az erkölcsi halottak szomorú világában, a börtönök és fegyházak celláiban és műhelyeiben is életet fakaszt a keresztény karitás teremtet ereje. A Mária-Nosztroi fegyintézet f. hó 8-án ünnepelte fenállásának 50 éves jubileumát. Nem a fegyintézet gyászos emlékének és jelenének szólt az ünnep, hanem a benne kifejtett működés önfeláldozó munkásságának, mely az intézetet gondozó és vezető irtalmas nővérek kezében csodás eredményeket tud felmutatni. Günther Antal igazságügyminiszter ez alkalommal meglátogatta az intézetet s az ünneplő nővérekhez a következő beszédet intézte: Üdvözlöm Önöket, tisztelendő nővérek, e kivülről szomorúnak látszó helyen, ahol rendjük immár felszázadra terjedő áldásos működésének ünnepségére gyűltünk össze. De e hely csak kivülről látszik szomorúnak, mert Önöknek a világról lemondott szíve, melynek emberszerető nemessége itt csodálatra méltó eredményeket terem, vigasztaló fennfel sugározza be ennek az épületnek belsejét. Mikor a bíró ajkairól elhangzik a rettenetes ítélet, mely ide juttatja a szerencsétlen női bűnösöket, azt hihetnők, hogy a pokol kapui nyílnak meg előtük s e falakon belül a megtorlás sötét szelleme uralkodik, mely csak a kártozatot ismeri. Pedig itt a lelkek tisztító tömegek lángjai lobognak. Ezt a tüzet Önök apólják, kik azért mondtak le mindenről s azért élnek e zárt falak között, hogy másokat, kik itt lánghódnak, a világnak megjavítva

visszaadjanak. A jónak és rossznak az a küzdélmé, mellyel az életben mindenütt találkozunk, e falakon kívül s időszakonként nem mindig felemelő. De ezen a helyen mindig kien gesztel bennünket. Mert a jó itt állandó és következétes diadalt ül a rossz fölött s a rossz meghódol a jónak hatalma előtt. Ez a hatalom, tisztelendő nővérek az önök kineve, melyet az Égből kapnak s működésük azért mutat fel oly nagy eredményeket, mert nem varnak e földön jutalmat senkiktől, hanem ott fenn keresik azt, a honnan e hatalmuk származik. Az Isten áldja meg Önöket nemcsak azért az önfeláldozó munkásságért, melyet itt kifejtetek, de még inkább azért, hogy megjavult nőket bocsátanak vissza az életbe. Nőket, kik ha elvetemültek, a társadalomra a férfibűnösöknel nem egy tekintetben nagyobb vészedelemet jelentenek, de a férfiaknál sokkal jobbak tudnak lenni, ha lelkük a büntetés tisztító tüzeiben újra születik. Azok a szerencsétlenek, kik ide jutottak, csodálatlan és szeretettel néznek Önökre; nem mint a férfiak, kinek szemében gyakran villan meg adaggyűlölet, ha örzőire tekint. Azt a szeretetet, mely e falak között honol, az Önök szívének a világ gyönyöreitől ide menekült tiszta melege fakasztja s ez a titka annak, hogy a bűnbe visszaesőknek azzal a nagy tömegevel, mint egyebütt, itt nem találkozunk. Ezért jöttem örömmel ide Önök köze, hogy az üdvözlés mellett köszönetet mondjak eredményteljes működésükért.

— **A sárpataki lelkész szegény tanítványai nevében is köszönetet mond a Szent-István-Társulat igazgatóságának a sárpataki róm. kath. elemi iskolának juttatott nagymennyiségű tankönyveikért. Isten fizesse!**

— **Adakozás.** Ávedik Lukács főesperes, Popp József plébános a sárpataki róm. kath. iskola tanítói és ifjúsági könyvtárait szép és értékes könyvekkel gazdagították. Az iskolaszék e helyen tolnacsolja köszönetét.

— **Tudomásul.** Püspök urunk f. hó 12 en este Kolozsvárról Rómába utazott. Magán leveleit nem küldik utána.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Az egyházmegye történetéhez.** E nagybecsű lapok 44. számában hozzászóltam a címbeili ügyhöz. A részletek iránt érdeklődvén, megtudtam, hogy Temesváry János dr. alapvető munkája örvéndetesen halad előre. A tudományos tárgyalásnak egyedüli biztos alapja a kimerítő oklevéltár. Az árpádházi kornak oklevélanyaga fel van dolgozva és sajtóba adható. Temesváry a lefolyt nyarat az országoslevéltár

aktái közt töltötte és 194 teljes ismeretlen és fölötté fontos új oklevelet talált és másolt le. Egy év alatt elkészülhet az oklevéltár s aztán hozzá lehet és kell fogni a pragmatikus történet kidolgozásához. Addig kárba vészett munka volna az egyházmegyei történelem megírásának kísérlete. A dolgok illetően állása azonban nem teszi fölöslegessé, sőt inkább kívánatosá olyan folyóirat megindítását, amely az egyházmegye történetével foglalkozik és különösen az egyes egyházi stb. levéltárak fontosabb anyagát közölne és idevágó ritkább forrásokat ismertetne stb. Dr. Herrmann Antal.

* **A Jezusársasági Szentek és Boldogok tisztelete.** Életrajzok, áhitat gyakorlatok és oktatások. II. kiadás. Irta: Pámer László Jezusársasági áldozópap. A kalocsai főegyházmegyei hatóság jóváhagyásával és a Jezusárs. előjáróság engedelmével. Kalocsa, 1908. — E cím alatt jelent meg díszes kiállításban egy könyv, amelynek célja, hogy a Jezus. Szentek és Boldogok tiszteletének terjesztése által mindazoknak, akik kezökbe veszik, lelki üdvére váljanak. A könyvet először 1891-ben Gonzaga sz. Alajos jubileumának emlékére adta ki a szerző. Az első kiadás csakhamar elfogyott; többek fölszólítására most a II. teljesen átdoigozott és tetemesen bővített kiadást bocsátja közre. E kiadás is az anyagi ifjúnak, Gonzaga sz. Alajosnak, az összes keresztény katolikus ifjúság első védőszenjének, égi vezérlőjének, magasztos példaképének van ajánva. A Függelék érdekes nevsorat hozza azon rendtagoknak, akik a szentség híreben multak ki és akiknek szentté avatási pöre Rómában már megindult. A bücsuról szóló oktatás fejezi be a gazdag tartalmu könyvet, amelynek egyes részeiben számos velős oktatást is olvashatunk az elmelkedésről, a lelkiismeret vizsgálatáról, a lelkigyakorlatokról, a misziokról, a gyakoribb sz. áldozásról, a hitoktatásról, májusi ábitatról stb. Áldásos munkát végzeit a szerző, midőn művében nemcsak mindazt közléte, ami a Jezus. szentekre és boldogokra vonatkozik, hanem egyszersmind azon eszközökkel is megismertet minket, amelyek tökéletesedésünkre szolgálhatnak. Melegen ajánljuk e könyvet mind az egyházi személyeknek, mind a világi híveknek is. — Alig van szerzetes rend, amely alapítása óta annyi üldözést szenvedett volna, mint Jezus Társasága. Egész könyvtárt lehetne összeállítani azon könyvekből és iratokból, amelyekben sz. Ignácot a rend alapítóját és fiait rágalmazzák az egyház ellenségei. Innét van az, hogy gyakran a katolikusok is téves véleménnyel vannak e szerzetes rendről. Ha Pámer könyvét átlapozzák és jólkürettel olvassák, meggyőződnek arról, hogy nem lehet rossz az a fa, amely oiy hő és oly jó gyümölcsöt, annyi dicső szenttel és boldogal örvéndeztette meg az anyaszentegyházat. A könyv kapható: Juresz Antal könyvkereskedésében Kalocsán. Ára füzve 2-50 kor., kötve 3-20 kor.

* **„Mária országa.”** A legnagyobb rokonszenvel vettük kézhöz Hoós János nyug. tan. képezdei zenetanárnak e címen kiadott tartalmas füzetét, mely 27 szép Mária éneket ad a zenekedvelők elé. Az énekek némelyike már ismeretes Erdélyben, pl. „Bízalom Máriában”, „A kápolna”, „Egek ékessége” a Bándi Vazul szövegére; ezek ajánlásul szolgálhatnak a többiekre nézve is. Két énekhangra és zongora vagy harmonium kíséretre vannak írva. Hozzáértők „remek daloknak” nevezték, bizonyára megfogják a dilettans közönség tetszését is nyerni. Szerző 38 oldalas esinos füzetét különös képen azért adta ki, hogy a művelt közönséggel megkedveltesse az egyházi zenét;

munkáját tehát e szép intenciót tekintve is őszintén ajánljuk, bár ettől eltekintve is megvan tárgyi értéke. Az énekek kevés kivétellel tempomai használatra is alkalmasak. Ára 5 K. Megrendelhető a szerzőnél Temesvárt, (gyárvaros.)

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanítói gyűlések.

I.

Az alesiki róm. kath. tanítói járáskör 1908. évi október 27-én tartotta rendes őszi gyűlést a rendes tagok és számos vendég jelenlétében Csikmindszentben. Miután a megjelentek szent misét hallgattak és a szokásos gyakorlati tanításokat meghallgatták, kezdetet vette a gyűlés.

Tódor István elnök a felnöttek oktatásának kérdését választotta megnyitójának tárgyául. Nagy érdeklődés közből kifejtette ezen eszme fontosságát és kivételének módzatait s egyttal indítványozza, hogy az alesiki járás területén ezen iskolai év folyamán községenként, — a tanítókat és lelkészek vezetésével — tanfolyamok rendeztesse az irni-olvasni nem tudók tanítása céljából. Kimondja a gyűlés, hogy ezen tanfolyamokat megtartja. A kivételben pedig minden lelkész és tanító a viszonyokhoz legalkalmasab módon működjen.

Szavalt Gyürke Árpád esikszentgyörgyi tanító, kit — a kurukort festő szavaltatért — a gyűlés megjelenez.

Felolvasást tartott Ilyés András csatószegei tanító az „Iskolai fegyelmzés” című tetéről.

Felolvasó a fegyelmzés egyeni és általános formáit összehasonlítva, saját tapasztalataiból vett példakkal és eljárás módokkal színezve felolvasását, mintegy vitára hívja a hallgatókat. Számos hozzászólással sok eljárási mód beszéltetven meg, igen tanulságosan fejeződött be a felolvasás.

Azután a kir. tanfelügyelő úr által felkért Pálosy Géza madarasi tanító tartott szabad előadást „A madarak hasznáról és védelméről.”

Az érdekes előadás nagy vonásokban ismerteti a nyár folyamán rendezett kézimunka tanfolyam fontosságát a tanítókra nézve. Bemutatja a tanfolyamon készített madár védelmi eszközöket, megmagyarázza készítmódjukat és használatukhoz utasítással szolgált. Az érdekes előadásból meggyőződünk az országos madárvédelem fontosságáról s különösen arról, hogy milyen nagy szükség erkölcsnemesítő célból is az iskoláknak a madár védelmet felkarolni, hiszen a gyermekesereg közül kerülnek ki a legtöbben, akik tudatlanságból a természet ékességeit és a mezőgazdaság fizetetlen munkáit pusztítják.

Ezek után elnök az egyesület tagjai sorában történt változásokat jelentvén, részvétellel emlékezik meg Bardócz István kozmási plébános haláláról. Örömmel üdvözli Koncz István alesperes plébánost, ki fáradhatatlan egyházi, iskolai és társadalmi munkásságban megérett 50 éves papi jubileumát.

A gyakorlati tanítások bírálata után Wéger Ferenc helybeli k-tanító vendégelte meg az egyesület tagjait.

Ezt azonban nem azért említem, hogy az étrendét felsoroljam, hanem azért, mert a közösbéd folytatása volt a megkezdett gyűlésnek.

Ugyanis Beke Ferenc méhészköri elnök és Márton László pénztáros a méhészegyesület anyagi állapotáról tettek részletes jelentést, mit tudomásul véve a legnagyobb figyelemmel fordult a társaság a szólásra emelkedő Koncz

István alesperes plébános felé. Örömmel üdvözlő azt az egyesületet, melynek születésén 50 évvel ezelőtt ürvendezett s mely ma életképességét nemcsak a tagok számában bírja, hanem a népevel és a társadalom terén felvetett minden új kérdésnek szakismeretben és munkakedvben bővelkedő összességében.

Üdvözlő azokat, kik fáradhatatlan munkával az egyesület élén, a multban és jelenben igyekeztek az egyesület színvonalát emelni.

A lelkesedés hevületével oszlott szét a társaság és azon gondolat, hogy a tavaszon Csikmenaságon tartandó gyűlésen a felvetett eszméket megvalósítva mutatják be a nyilvánosságunknak.

Füstös Sándor,
egyl. jegyző.

II.

A maroskerületi róm. kath. tanítóegylet 1908. október 22-én Maroszentgyörgyön a róm. kath. iskolában a tagok szép számú érdeklődése mellett tartotta meg őszi vándorgyűlését a következő tárgysorozattal:

9¹/₂ órákor tartott szentmise után sikerülten tanítottak: P. Szabó Sebestyén szf. r. szerzetes a hittanból az I. osztályban az ember teremtését, Sárdi Péter a számtanból a II. osztályban a tízesek ismertetése 100-as számkörben.

A tanítások végezte után Ösch István alelnök lendületes szavakkal nyitja meg a gyűlést, melyekben hirdeti a Krisztus egyházához és annak földi helytartójához, a pápához való ragaszkodás szükségességét. Szavainak hatását bizonyítja az, hogy a gyűlés nagy lelkesedéssel énekelte el a pápai himnust, melynek végakordjai a pápa éltetésében veszték el.

Korbuly Ignác „A gyümölcs termelés és értékesítés” című értekezése a tavaszi vándorgyűlés tárgysorozatába tétellett at.

Felolvás Osváth Miklós „A szőlőművelés és borkezelés” címmel, fejtegetve benne a szőlőtermelés nemzetgazdasági fontosságát; majd átter a szőlők oltványok általi telepítésére és termő szőlők egy évi kezelésére. Röviden felolvastása végén a borkezelésről emlékezik meg. Felolvasásáért megjeleneztetett és jegyzőkönyvi köszönetet kapott. Ugyiszintén Sinka Károly is, ki kellemesen adja elő Arany János „Ráchel sírja” c. költeményét.

Felolvasatott a mult gyűlés jegyzőkönyve és kevés észrevétel mellett hitelesítetett.

Osváth Miklós indítványára a mai gyűlés vita tárgyául kitűzött tétel — „A magyar nyelv tanításának mennyisége a népiskolában” — kidolgozására a gyűlés az eszme megpendítőjét, P. Forika Adrián zárdafőnököt kéri fel, ki szintén a tavaszi gyűlésen fog e tételről felolvasni.

Karácson Márton apát-főesperes indítványára a gyűlés egyhangú lelkesedéssel a következő határozatot hozza: Kötelezi tagjait, hogy működésük helyén, tekintettel az új szabvány törvény tervezetre is, alakítsák meg a szabad iskolákat, melynek egyik fontos tárgyát az írni olvasni tanítás képezze, hogy ez által mentül többen nyerjék el a közvetlen választási jogot.

Szabó György üdvözlő a jelenlévő Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelőt 25 éves tanf. működése alkalmából, röviden megemlékezve az ő Marostorda vm. népoktatási történetében arany betűkkel megörökített működéséről; indítványozza, hogy a marostorda vm.-i ált. tanítótestület által f. év nov. 4-én rendezendő diszkönyűgyűlésen testületünk képviseltesse magát. Hatalmas éljenzésekkel teszi határozottá a fenti indítványt

a gyűlés. A kir. tan. tanfelügyelő üdvözlésére kiküldi az elnökséget és kötelezi tagjait a lehető hiánytalan megjelenésre.

Deák Lajos kir. tan., tanfelügyelő meghatottan mond köszönetet a lelkes óvációért.

Ugyancsak Szabó György indítványára elhatározta a gyűlés, hogy összejöveteleinkre ez után a székelyföldi min. kirendeltség is meghívassék.

Ezek után — a tárgysorozat kimerítettén, — az elnök a gyűlést bezárja, üdvözölve a tagokat a tavaszi Selyében leendő vizionlá-tás reményében.

Osváth Miklós,
egyl. jegyző.

Szerkesztő üzenete.

Gy. L. A pályázati hirdetés egyszeri közlése 3 K. Ezt már számtalanszor jeleztük és megírtuk.

Balás B. A cikket köszönöm, amint hely lesz, jönni fog.

P. E. Beküldött viccét itt közöljük:

Az iskolából. Tanító: János! Mondj egy ragozott szót és nevezd meg ebben a tőszót is, a ragot is. János: Hasad Has a tőszó, ad a rag.

H. A. Budapest. Miután előfizetése lejárt és nem újította meg, azért szüntették be a lapküldést.

Sz. P. Terjedelmes történeti dolgozata beérkezett; rendre vesszük. Köszönet.

P á l y á z a t.

A máréfalvi róm. kath. elemi népiskolánál üresedésben levő segédkántor és II-od tanítói állásra november hó 29-ig pályázat hirdettetik.

Javadalom: a) tandíj 48 kor., b) alaptól 40 kor. c) birtokjövodelem 20 kor. d) a hitközségi pénztárból kepe címen 300 kor., e) államsegélyből 593 kor. f) kertilletmény 20 kor. Nötlén tanítónak egy szobás lakás.

Kötelességek: A mindennapi tankötelesek IV-ik csoportjának vezetése, az ismétlő tanköteleseknek a ráeső órákban való oktatása, a kántori teendőknél való közreműködés, a tanköteleseknek naponkint a templomba való vezetése.

A nős tanítók részére törvényileg előirt lakás miatt nötlén, valamint működést igazoló vagy erre hajlandóságot mutató pályázók előnyben részesülnek.

Ez utóbbiért tiszteletdíj jár.

Máréfalva u. p. Székelyudvarhely 1908. nov. 16.

György Lázár,
iskolai elnök.

A gyergyócsomafalvi róm. kath. hitközségben megüresedett segédkántor-tanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: 1) „Gyergyócsomafalva község birtokossai és kepefzetői pénz letétjé”-ből 500 kor. 2) a község pénztárából 240 kor. 3) Erdőalaptól 10 K. 4) Alapítványi szentmisék után 40 K. 5) Stólából 50 K. 6) Államsegély 215 K. 7) természetben tisztességes lakással (2 szoba, konyha, kamra és pince) gazdasági épületekkel és a már meglévő kertilletményvel.

Kötelessége: az iskolaszék által kijelölendő osztályok vezetése, az ismétlő iskolások és kézi munka tanítása, a kántori teendők minden ágában való segédkezés. A pályázatok 1908. november 22-ig alattirt iskolaszéki elnökhöz benyújtandók.

Kántori próba: nov. 22-én, melyre pályázók megjelenni kötelesek.

Gyergyócsomafalva, 1908. nov. 8-án.
Török Ferenc,
lelkész.

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappanával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Alapított 1840-ben. 1890-ben állami ezüstéremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott haranggyár, ARAD, Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és ármegetkarítás érték el, p. u. egy ilyen szabadalmazott 250 kg. súlyu harang hangja egy más régebb szerkezetű 460 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem rázkódtatják, járassuk oly könnyűed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását. — repedt harangoknak újraváló ontését vagy esekely felülízetés mellett való becserélését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvőre fizetési feltételek. Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

SIMON LÁSZLÓ
orgona és harmonium készítő
KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5. SZ.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készitést, átalakítást, kibővitést és hangolást, valamint iskolai harmonium készitést.

Továbbá oltár és szöszék fölé koronákat jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzött időre pontosan elkészítve.

Szíves pártfogását kéri

mély tisztelettel Simon László
orgona készítő.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legújabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvényszéknek és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

◆◆◆◆◆ **Allandó kiadványai:** ◆◆◆◆◆

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
irodalmi heti közlöny. ◆◆◆◆◆
Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.
XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
hetilap. ◆◆◆◆◆
Saját tulajdonában.
XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesuletek hivatalos közlönye. V. évfolyam.
Megjelenik füzet alakban havonként egy-
szer két nyomtatott iv terjedelemben.
Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet eirása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitgazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozatoknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesintézetek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József leMBERGI püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.